

A 1627/kultur

Tekijä(t):
Kulttuuri- ja
koulutusvaliokunta

Dnro 14-00254-3

Valiokuntaehdotus elinikäisestä oppimisesta

1. Valiokunnan ehdotus

Kulttuuri- ja koulutusvaliokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se toteuttaa Pohjoismaissa vertailevan kehitystutkimuksen, jossa selvitetään mahdollisuuksia laatia pohjoismainen yleisen täydennys- ja lisäkoulutuksen strategia, jossa voitaisiin hyödyntää vaikutteita erilaisista kansainvälisistä aloitteista, kuten skotlantilaisesta Individual Learning Accounts -ohjelmasta (ILA), ja jossa huomioidaan ehdotuksessa esitetyt näkemykset.

2. Taustaa

Laskelmat osoittavat, että jos nuori jää vaille koulutusta, se merkitsee hänelle yhteensä 1,3 miljoonan Tanskan kruunun menetettyä ansiotuloa koko elämän aikana, ja samalla yhteiskunta menettää miltei kolme miljoonaa kruunua hyvinvointituloja. Sen vuoksi on erittäin tärkeää pyrkiä tarjoamaan kaikille mahdollisuus elinikäiseen oppimiseen ja koulutukseen. Koulutus on paras keino varmistaa vakaa aikuisuus ja työelämä ja vähentää samalla yhteiskunnan eriarvoisuutta. Tästä syystä on tärkeää lisätä koulutettujen nuorten osuutta ja panostaa myös aikuis- ja täydennyskoulutukseen. Koulutustason parantaminen on avain Pohjoismaiden talouskasvuun ja hyvinvointiin.

Pohjoismaiden ministerineuvosto julkaisi vuonna 2012 raportin *Elinikäinen oppiminen – Pohjoismaiden tehokkaat strategiat*. Raportissa todettiin, että Pohjoismaat onnistuvat suurelta osin ottamaan nopeasti ja tehokkaasti käyttöön uusia aikuisten oppimista tukevia toimintamalleja, toisin kuin monet muut EU-maat.

Vaikka Pohjoismaissa on suhteellisen hyviä kokemuksia aikuisten ammatitaidon kehittämisestä ja täydennyskoulutuksesta, haasteitakin riittää. Tiedämme, että jopa 20 prosenttia nuorista putoaa koulutusjärjestelmän ulkopuolelle eikä valmistu toisen asteen koulutuksesta. Näiden nuorten on vaikea päästä pysyvästi työmarkkinoille, mikä vaikeuttaa heidän ase-

maansa valitettavasti myös tulevaisuuden työmarkkinoilla, koska tarjolla on entistä vähemmän töitä, joihin ei vaadita ammattitaitoa. Samalla kouluttamattomien ryhmä ei erilaisista poliittisista aloitteista huolimatta ole juurikaan pienentynyt, koska täydennyskoulutusta on tarjottu ennen kaikkea jo ennestään hyvin koulutetuille henkilöille. Vain rajallinen osa yhteiskunnan täydennyskoulutukseen tekemistä investoinneista koituu siten kouluttamattomien ja heikosti koulutettujen hyväksi. Uudet ratkaisumallit voivat sen vuoksi olla välttämättömiä, jos halutaan oikeasti vastata heidän kiinnostuksiinsa ja tarpeisiinsa.

Myös yritysten osallistumisella täydennyskoulutuspanostuksiin on ratkaiseva merkitys. Työntekijät eivät ole aina valmiita kouluttautumaan pelkän kouluttautumisen vuoksi. Sen sijaan he haluavat kehittää sellaisia taitoja, joita he voivat konkreettisesti hyödyntää omassa työssään. Yritysten on sen vuoksi tärkeää ajatella strategisesti ja nähdä ammattitaidon kehittäminen ja täydennyskoulutus keinona ylläpitää ja kehittää omien työntekijöiden osaamista. Nykysuuntauksen mukaisesti muodolliset kurssit ja koulutukset sekä sertifikaatit korvaavat enenevässä määrin perinteisen työpaikoilla tapahtuvan työssä oppimisen. Opiskeluun tottumattomat työntekijät saattavat pudota muodollisen täydennyskoulutusten ulkopuolelle, koska he eivät aina ole motivoituneita istumaan koulun penkillä.

Myös korkeasti koulutetuilla on tarvetta täydentää peruskoulutustaan. Pätevyysvaatimukset muuttuvat nopeasti sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, ja sen vuoksi myös korkeasti koulutettujen on tärkeää kehittää ammattitaitoaan koko työelämänsä ajan. Elinikäisen oppimisen tarvetta lisää se, että korkeasti koulutettujen odotetaan pysyvän työmarkkinoilla entistä pidempään.

Elinikäisen oppimisen mahdollisuus tulisikin pyrkiä tarjoamaan tietoyhteiskunnassa kaikille työmarkkinoilla oleville heidän koulutustaustaansa katsomatta.

Monet kansainväliset ja pohjoismaiset tutkimukset osoittavat, että ihmisten kehitykseen panostaminen lisää heidän tuottavuuttaan ja vähentää köyhyyttä. Myös yhteiskunnan yleinen tulotaso paranee sitä mukaa kuin vähimmäispalkat nousevat.

Haasteena on muun muassa tiivistää yritysten ja työelämän sekä koulutuslaitosten välistä yhteistyötä. Esimerkiksi Ruotsissa on paljon nuorisotyöttömyyttä, eikä opiskelijoille tarkoitettuja harjoittelupaikkoja ole tarjolla yhtä paljon kuin esimerkiksi Tanskassa. Kysymyksenä on myös se, tuleeko kaikkien osallistua elinikäiseen oppimiseen. Onko olemassa tiettyjä ryhmiä, joita ei saavuteta, ja onko meidän vain hyväksyttävä se? Miten pitkälle yksittäisiä henkilöitä voidaan vaatia aloittamaan täydennyskoulutus ja kustantamaan se itse? Voitaisiinko ajatella, että kaikilla Pohjoismaiden aikuisilla olisi eräänlainen elinikäisen oppimisen kansalaisoikeus, joka takaisi kaikille pääsyn koulutukseen läpi elämän? Entä sen kustannukset? Voitaisiinko perustaa yhteispohjoismainen järjestelmä, jolla aikuiskoulutusta saataisiin nykyistä laajemmin ja paremmin saataville? Entä millaisia strategioita ja toimintamalleja tämän vision toteuttamiseksi tarvittaisiin?

Esimerkiksi Skotlannissa on käytössä julkisin varoin rahoitettu *Individual Learning Accounts (ILA)* -järjestelmä, josta kaikki työntekijät voivat hakea avustusta kursseihin ja koulutuksiin. Järjestelmä edustaa eräänlaista edistyksellisestä sähköisen hallinnon muotoa. Jos Pohjoismaat haluavat parantaa täydennyskoulutustarjontaansa, niiden olisi syytä tarkastella kansainvälisiä esimerkkejä ja noutaa inspiraatiota ja tietoa elinikäisen oppimisen strategioista, joiden avulla voidaan varmistaa, että työvoiman täydennyskoulutus ja ammattitaidon kehittäminen vastaavat parhaiten Pohjoismaiden työmarkkinoiden haasteisiin tulevaisuudessa.

Lopuksi voidaan todeta, että yksittäiset maat ovat perehtyneet hyvin elinikäisen oppimisen eri menetelmiin, mutta eivät tiedä paljoakaan naapurimaiden tilanteesta.

Pohjoismaiden neuvosto

A 1627/kultur

Tekijä(t):
Kulttuuri- ja
koulutusvaliokunta

Dnro 14-00254-3

Pohjoismaiden neuvosto

A 1627/kultur

Tekijä(t):
Kulttuuri- ja
koulutusvaliokunta

Dnro 14-00254-3

Hankkeen tavoitteena voisi sen vuoksi olla myös se, että Pohjoismaat oppisivat lisää toistensa kokemuksista. Tällä alueella on erittäin paljon toimijoita. Miten heidät saadaan toimimaan yhdessä ja varmistetaan, etteivät mikään työmarkkinaryhmit jää järjestelmän ulkopuolelle?

Pohjoismaiden neuvosto

A 1627/kultur

Tekijä(t):
Kulttuuri- ja
koulutusvaliokunta

Dnro 14-00254-3

3. Valiokunnan näkemykset

Edellä esitetyn perusteella kulttuuri- ja koulutusvaliokunta katsoo, että elinikäisen oppimisen perusteellisemmasta selvittämisestä olisi hyötyä kaikille Pohjoismaille, ja aihetta voitaisiin käsitellä siten, että maat laatisivat yhteistyössä yhteispohjoismaisen strategian Pohjoismaiden väestön kouluttamisesta parhaalla mahdollisella tavalla tulevina vuosina, jotta työntekijöillä ja työnantajilla olisi edellytykset vastata optimaalisesti tulevaisuuden osaamistarpeisiin.

Pohjoismaiden neuvosto

4. Päätelmät

Edellä esitetyn perusteella kulttuuri- ja koulutusvaliokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suositaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se toteuttaa Pohjoismaissa vertailevan kehitystutkimuksen, jossa selvitetään mahdollisuuksia laatia pohjoismaainen yleisen täydennys- ja lisäkoulutuksen strategia, jossa voitaisiin hyödyntää vaikutteita erilaisista kansainvälisistä aloitteista, kuten skotlantilaisesta Individual Learning Accounts -ohjelmasta (ILA), ja jossa huomioidaan ehdotuksessa esitetyt näkemykset.

A 1627/kultur

Tekijä(t):
Kulttuuri- ja
koulutusvaliokunta

Dnro 14-00254-3

Tampereella 23. syyskuuta 2014

Annette Lind (S)
Eila Tiainen (vas.)
Jorodd Asphjell (A)
Liselott Blixt (DF)

Sinuhe Wallinheimo (kok.)
Svein Harberg (H)
Tuula Peltonen (sd.)
Valgerður Gunnarsdóttir (Sj)